

Terminology and Concepts of Immigration Policy in Europe and in France

[Terminologie a koncepty imigrační politiky v Evropě a ve Francii]

Katerina Dvorakova

DOI: 10.18355/XL.2016.09.01.2-23

Anotace

Veřejné diskuse v médiích na dnes aktuální téma imigrace ukazují na sémantickou nepřesnost, která obklopuje otázky spojené s migrací. Cílem tohoto textu je nejprve představit pojmy vztahující se k jednotlivým statutům migrujících osob, proceduru žádosti o azyl ve Francii i typům migrací. Poté představujeme milníky celoevropské i francouzské imigrační politiky a koncepty určující vztah mezi migrantem a přijímací zemí (assimilation – insertion – intégration), tak jak ve Francii procházely historickým vývojem. Připojen je francouzsko-český terminologický přehled na téma imigrace.

Klíčová slova

imigrace, azyl, integrace, Francie, Evropská unie

Na začátku 21. století se počet mezinárodních migrantů odhadoval na 175 milionů osob, v roce 2013 už to bylo 232 milionů. Podle evropské agentury Frontex se počet nelegálních migrantů do Evropské unie v roce 2014 téměř ztrojnásobil (přibližně 274 000 osob) oproti roku 2013. Migrace přitom vzbuzuje znepokojení především v přijímacích, většinou rozvinutých zemích, veřejné mínění vnímá příchod a usídlování migrantů s nedůvěrou a obavami. Nebezpečí terorismu spojovaného paušálně s náboženstvím islámu a strach z masivních imigračních vln v době ekonomické krize v Evropě vyvolávají nárůst preferencí populistických stran, jež volají po uzavření hranic. Nejinak je tomu i ve Francii, přestože je tato země dlouhodobě považována za zemi s velmi vstřícnou azylovou politikou a nečelí většímu přílivu imigrantů z třetích (neevropských) zemí poprvé.

Veřejné diskuse v českých i francouzských audiovizuálních médiích a tisku na toto dnes velmi živé téma ovšem ukazují na sémantickou nepřesnost, která obklopuje otázky spojené s migrací obecně. Naším cílem bude tedy nejprve v první části vymezit základní pojmy týkající se statusu osob dotčených fenoménem migrace: cizinec / imigrant / Francouz, tak jak je používají francouzské orgány pro své statistické účely. Zároveň musíme upřesnit základní lexikální pojmy z hlediska azylového práva ve Francii (žadatel o azyl / uprchlík / osoba neregulárně pobývající na území cizího státu), přičemž představíme i proceduru (ne)udělení statusu uprchlíka, tak jak je nyní ve Francii platná. Zároveň představíme základní typologii migrace z hlediska délky pobytu i její povahy.

Stále se stejnou optikou hloubkové analýzy lexika spojeného s tematikou imigrace se pak ve druhé a třetí části zaměříme na koncepty a migrační politiky, tak jak procházely historickým vývojem jak na francouzské, tak na celoevropské úrovni. Imigrační politika dnes není výhradní záležitostí jednotlivých členských států. Jednotný evropský akt a Schengenské dohody položily základy ke zrušení vnitřních hranic a volnému pohybu osob v evropském (schengenském) prostoru. Z toho plyne i nutnost kontroly společných vnějších hranic a nutnost harmonizace norem ve vízové, azylové i přistěhovalecké politice na celoevropské úrovni. Vzhledem k tomu, že dnes francouzskou imigrační politiku nelze oddělovat od té společné celoevropské, představíme nejdůležitější milníky vývoje imigračních politik v Evropě a s nimi

spojenou základní terminologii, poté se zaměříme na Francii, tradičně nahlíženou jako „zemi azylu“ či „zemi lidských práv“. Na základě historické analýzy azylové i přistěhovalecké politiky od 70. let 20. století do současnosti (vývoj od politiky asimilace po politiku integrace) i současných statistických údajů budeme zkoumat, zda je tento obraz opodstatněný a pravdivý, či nikoliv a jak se vyvíjel vztah mezi migranty a přijímací společností ve Francii.

Hlubková analýza lexika vymezujícího základní pojmy z hlediska statusu migrantů i azylového práva, ale i jednotlivé politické koncepty vycházející z evropské a především francouzské přistěhovalecké politiky nám na závěr umožní představit tematický česko-francouzský glosář rekapitulující toto lexikum.

1. Upřesnění termínů: jednotlivé statuty a azylové právo ve Francii

Evropské i francouzské statistické úřady dnes pro své účely výpočtu musí rozlišovat mezi jednotlivými podskupinami osob spojených s migrací a tvořících součást populace daného státu. Proto nyní upřesníme základní pojmy týkající se statusu těchto osob vzhledem k tomu, že jsou tyto pojmy ve veřejném či mediálním prostoru nepřesně používány: např. ne každý cizinec je imigrant a naopak. Z hlediska měření populace je vhodné rozlišovat základní pojmy, jako „osoba francouzské státní příslušnosti“, „cizinec“ (**étranger**), přičemž je na místě vzít v úvahu i třetí termín „imigrant“ (**immigré**), který se s dvěma prvními vzájemně překrývá. Zároveň upřesníme principy a způsoby nabytí francouzské státní příslušnosti ve Francii.

Francouzem je každý člověk francouzské státní příslušnosti. Osoby francouzské státní příslušnosti tak mohou být narozeny jak ve Francii, tak v zahraničí. Je třeba rozlišovat pojmy vztahující se k získání francouzské státní příslušnosti: **attribution** a **acquisition**. Pojem **attribution** se uplatňuje u získání francouzské státní příslušnosti při narození (**Français d'origine, de naissance**), kdy rozlišujeme přidělení na základě státní příslušnosti rodičů (**attribution par filiation**) při uplatnění **droit du sang – jus sanguinis** (alespoň jeden z rodičů dítěte je Francouz) a na základě narození dítěte ve Francii, kdy se v této zemi zároveň narodil alespoň jeden z rodičů (dvojí **droit du sol, jus soli**). Pojem **acquisition** se uplatňuje u cizinců, ať už imigrantů, kteří se naturalizací stali Francouzi (**acquisition par décret de naturalisation**), nebo nabyli francouzskou státní příslušnost sňatkem s Francouzem (**acquisition par déclaration**), nebo se narodili ve Francii a francouzskou státní příslušnost nabyli automaticky při dosažení plnoletosti (pokud od věku 11 let pobývali ve Francii po dobu alespoň pěti let) či dříve (na žádost rodičů již od 13 let věku) (**acquisition de plein droit**) (France Diplomatie, 2015).

Pojem „cizinec“ (**étranger**) je založený na hledisku státní příslušnosti: je to osoba, která „pobývá ve Francii a nemá francouzskou státní příslušnost, jelikož má jinou státní příslušnost (má výlučně tuto) nebo žádnou (osoby bez státní příslušnosti, **apatrides**). Osoby s francouzskou státní příslušností, které mají i jinou státní příslušnost (i více), jsou ve Francii považovány za Francouze. Cizinec není nutně imigrant, jde i o osoby narozené ve Francii: často děti imigrantů, které nabudou francouzskou státní příslušnost při dosažení plnoletosti. Statut „étranger“ je i proto samozřejmě potenciálně dočasný (cizinec se nabytím francouzské státní příslušnosti stává Francouzem) (INSEE, 2015a, viz také Tribalat, 1992).

S těmito dvěma oddělenými kategoriemi se částečně překrývá pojem imigrant (**immigré**)¹: podle *Haut Conseil à l'Intégration* je to osoba, která se jako cizinec

¹ Kromě termínu „**immigré**“ používaného pro stavy populace (**stocks**) se také často používá termín „**migrant**“ či „**primo-arrivant**“ či „**nouveau migrant**“ (nově

narodila v zahraničí a sídlí ve Francii. Osoby narozené jako Francouzi v zahraničí a žijící ve Francii se tedy do této kategorie nepočítají. Cizinci a imigranti tvoří naprosto shodnou skupinu: imigrant není nutně cizinec a naopak: někteří cizinci se narodili ve Francii (zpravidla nezletilí). Na rozdíl od statusu cizince je status imigrant neměnný: i po nabytí francouzské státní příslušnosti patří tyto osoby k populaci imigrantů. Migrační saldo (**solde migratoire**) představuje rozdíl mezi počtem přistěhovaných osob (immigrés) a vystěhovaných osob (émigrés): v roce 2014 činilo migrační saldo ve Francii 45 000 osob (jde o výrazný pokles z důvodu zvětšujícího počtu emigrantů do zahraničí: např. v r. 2008 činilo saldo 66 930 osob, v r. 2006 115 025 osob). V roce 2011 (poslední dostupné údaje na webových stránkách INSEE) čítala Francie 5,6 milionu imigrantů (8,6 % francouzské populace), z nichž 2,3 milionu jsou Francouzi „par acquisition“ (viz výše) a 3,3 milionu osob jsou cizinci. Počet cizinců narozených ve Francii činil v roce 2011 600 000 osob. Celkových 3,9 milionu cizinců pobývajících ve Francii představuje 6 % populace, což je i přes vzestup za poslední desetiletí méně než v letech 1931 a 1982, kdy šlo o 6,5 %. V roce 2013 získalo francouzskou státní příslušnost 97 300 cizinců, z nichž více než polovina v rámci procedury naturalizace. K 31. prosinci 2012 vlastnilo povolení k pobytu 2,5 milionu státních příslušníků ze zemí mimo EU (70 % z toho činí dlouhodobé povolení vydávané na 10 let a více). Hlavním motivem pro vydání povolení k pobytu je imigrace z rodinných důvodů (47 % vydaných povolení v roce 2013), na druhém místě jde o studijní pobyty (29 %), migrační toky z třetích zemí z pracovních důvodů představují pouze něco málo přes 8 %, přestože za rok 2013 zaznamenaly nárůst o 10 %. V roce 2011 jsou v celkovém počtu imigrantů nejvíce zastoupeni Afričané (z nichž největší část zaujímají Alžírčané s 13,2 %), následovaní imigranti z Evropy (37,1 %, nejvíce zastoupenou národností jsou Portugalci s 10,6 %), Asie (14,4 %) a Ameriky (5,5 %).¹ (Všechny údaje v tomto odstavci: INSEE, 2015b).

příchozí) pro označení migračních toků (vstupů na francouzské území za dané období) (Blum, Eberhard, 2014: 12).

¹ F. Cornuau (2008: 8-9) či M. Tribalat (2010) poukazují na nejednotnost statistických údajů týkajících se fenoménu imigrace ve Francii, která ztěžuje práci výzkumných pracovníků a demografů. Údaje neodrážejí vždy přesnou demografickou a sociologickou realitu z několika důvodů: neexistence jednotného systému sběru dat, zajišťovaného ve Francii několika aktéry s různými statistickým záměrem: ministerstvem vnitra, Národní agenturou pro příjem cizinců a migrací (Agence nationale d'accueil des étrangers et des migrations, ANAEM), Francouzským úřadem pro ochranu uprchlíků a osob bez státní příslušnosti (Office français pour la protection des réfugiés et des apatrides, OFPRA), národním statistickým úřadem INSEE, národním institutem pro demografická studia (Institut national des études démographiques, INED), Francouzským úřadem pro přistěhovalectví a integraci (Office français de l'immigration et de l'intégration, OFFI): např. ANAEM bere v úvahu pouze imigranty z třetích zemí, zatímco ministerstvo zahrnuje do svých údajů i státní příslušníky z Evropské unie; údaje slouží především správním, nikoliv vědeckým účelům, vstup na území neodpovídá nutně fyzickému vstupu, ale může být důsledkem i změny statusu (z neregulérně pobývajících osob na osoby „en situation régulière“); statistická produkce velmi závisí na aktuální migrační politice a legislativě: změny definic různých statusů v čase v závislosti na politických a legislativních změnách znemožňují koherentní a srovnatelné údaje v dlouhodobém měřítku; neexistují zdroje umožňující spočítat osoby neregulérně pobývajících na území Francie, což vede často k velmi nepřesným odhadům.

Poté, co jsme upřesnili základní pojmy spojené se statutem migrujících osob, je třeba také upřesnit pojmy vycházející z mezinárodního a francouzského azylového práva. V mediálním prostoru totiž například často dochází k záměně pojmů „uprchlík“ a „žadatel o azyl“. Zároveň je zajímavé hlouběji představit mechanismy žádosti o azyl ve Francii: jaké instituce v tomto procesu zasahují a jaké ochrany mohou žadatelé o azyl v této zemi využít.

Uprchlík (**réfugié**) je osoba, která opustila zemi svého původu, protože se obává pronásledování pro rasovou, národnostní nebo náboženskou příslušnost, příslušnost k určité sociální skupině či své politické názory, pro které se nechce nebo nemůže vrátit do státu, ve kterém má své státní občanství, nebo do státu svého posledního trvalého pobytu (viz také Lochak, 2013; Krulic, 2003). V jiné zemi, než je jeho, mu byla udělena azylová ochrana. Nejedná se o ekonomické migranty (**migrant économique**).

Žadatelem o azyl (**demandeur d'asile**) je člověk, který v jiné zemi, než zemi svého původu, žádá o udělení azylu nebo doplňkové/dočasné ochrany. I přestože právo na azyl vyplývá z Ženevské úmluvy z roku 1951 o postavení uprchlíků, spadá toto právo do kompetencí daného státu, který sám stanoví podmínky, které musí splňovat žadatel o azyl, aby získal status uprchlíka. Existuje několik druhů ochrany, kterých mohou žadatelé o azyl využít:

Žadatel o azyl ve Francii tak může např. být pod ochranou Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (**Haut Commissariat des Nations Unis pour les réfugiés, HCR**), založeného v roce 1950 pro zajištění ochrany a dodržování práv osob, které utíkají ze své země, aby unikly pronásledování. HCR má právo udělit status uprchlíka a využívá tři řešení: návrat do země původu, pokud to podmínky umožňují, integrace do země poskytující azyl, přesídlení do třetí země. Pokud se osoba pod ochranou HCR domnívá, že její ochrana v dané zemi není dostatečná, může se obrátit právě např. na Francii s žádostí o potvrzení statusu uprchlíka. Pokud ta uzná, že dané osobě byl statut uprchlíka HCR udělen oprávněně, může žadatel ve Francii zůstat.

Francie také poskytuje konvenční, neboli politický azyl (**asile conventionnel, asile politique**), který vychází z výše zmiňované Ženevské úmluvy. Je třeba splnit následující podmínky: daná osoba byla předmětem osobního, prokázaného a aktuálního pronásledování, nebo se obává, že jím bude, a to z jasně stanovených důvodů (rasový, náboženský, národnostní motiv, příslušnost k nějaké sociální skupině, politické přesvědčení, s vyloučením jakéhokoliv jiného motivu). Žadatel také musel opustit svou zemi, která nemůže svého státního příslušníka ochránit nebo je sama původcem pronásledování.

Dalším případem je azyl konstituční, či ústavní (**asile constitutionnel**), který vychází ze čtvrtého pododstavce preambule francouzské Ústavy z roku 1946 a může být udělen tomu, kdo je reálně utlačován a pronásledován (tedy na rozdíl od konvenčního azylu nestačí, že má z pronásledování obavy), a to výhradně v rámci boje za svobodu, přičemž není stanovena přesná definice tohoto boje. Z judikatury Národního soudu azylového práva (viz níže) vyplývá, že za takový byl v minulosti považován např. boj na podporu práv žen v Afghánistánu či veřejné angažování na podporu sociálních programů a boj proti obchodu s drogami v Kolumbii. Na rozdíl od Ženevské úmluvy, která po žadateli nevyžaduje skutečnou aktivitu či účast v boji (stačí, aby byl obětí pronásledování), francouzská Ústava reálnou aktivitu vyžaduje.

Jiným typem azylové ochrany je doplňková ochrana (**protection subsidiaire**, dříve územní azyl, **asile territorial**, zrušený ve Francii v roce 2003 a opírající se o čl. 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod), kterou mohou využívat osoby nespádající do kategorií výše zmíněných ochran a které jsou ve své zemi vystaveny závažnému nebezpečí: trest smrti, mučení či degradující a nelidské tresty a zacházení, vážné, přímé a individuální ohrožení života na základě vnitřního či mezinárodního ozbrojeného konfliktu. Zároveň tyto osoby ale nesplňují podmínky pro

to, aby jim byl přidělen status uprchlíka, a v případě, že daná situace v zemi původu ustane, je doplňková ochrana ukončena.

Ve Francii i EU existuje i dočasná ochrana (**protection temporaire**), která byla ustanovena na základě pohybu migrantů vzešlého z války v Kosovu v roce 1999, s cílem okamžitě a dočasně (doba ochrany 1 rok, prodloužitelná maximálně na 3 roky) ochránit migranty v rámci (iminentního) masivního přílivu vysídlelců z třetí země. Nebyla však nikdy uplatněna.

V rámci zpřísnění azylové politiky ve Francii a ztíženého přístupu ke statusu uprchlíka lze od roku 2003 kromě klasických motivů jako je nedostatečná průkaznost pronásledování či nepřesnost výpovědi uplatňovat pro zamítnutí žádostí o azyl i tři nová zdůvodnění: vnitřní azyl (**asile interne**): žadatel má přístup k ochraně na území své země původu, či alespoň její části, a neexistují obavy o jeho pronásledování na tomto území); existence mezinárodních a regionálních organizací a instancí (**agents de protection**), které mohou žadateli poskytnout ochranu na území jeho státu původu, pokud tento tak nečiní; konečně bezpečné země původu (**pays d'origine sûrs**), v nichž je státní moc způsobilá zajistit dodržování lidských práv a právních předpisů, na základě ratifikace mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách. Každý rok (naposledy na konci roku 2014) dochází ve Francii k revizi – rozšíření tohoto seznamu bezpečných zemí. Podobně je tomu v případě bezpečné třetí země (**pays tiers sûr**), tedy jiné země, než je stát, jehož je cizinec státním občanem, ve které cizinec pobýval před vstupem na území, a do které se může tento cizinec vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Přichází-li žadatel o udělení statusu uprchlíka z těchto dvou skupin zemí, lze také jejich žádost zamítnout jako nedůvodnou.

Současná evropská migrační krize a hromadný příliv migrantů ze třetích zemí nás nutí si položit otázku procedury podání žádosti o azyl ve Francii, kterou musí každý žadatel podstoupit, včetně současných časových lhůt vázajících se k jednotlivým etapám. Ve Francii disponují imigranti po svém příchodu 21denní lhůtou na to, aby podali žádost o azyl na **Office français de protection des réfugiés et des apatrides (OFPRA)**, který rozhoduje o (ne)udělení statusu uprchlíka či doplňkové ochrany a zároveň poskytuje právní a administrativní ochranu uprchlíkům. V roce 2014 průměrná doba vyřízení žádosti činila 205 dnů (z 64 811 žádostí – 13 859 z nich se týkalo nezletilých osob – jich 30 000 zůstalo nevyřízených). Pro dobu před vyřízením této žádosti dostává imigrant dočasné povolení k pobytu (**autorisation de séjour provisoire**), může požádat o ubytování ve středisku přijetí pro žadatele o azyl (**Centre d'accueil de demandeurs d'asile**) nebo v jiných asociacích a pokud nemá žádné finanční zdroje, může požádat o dočasný čekací příspěvek (**allocation temporaire d'attente**, 340 eur/měsíc). Žadatel se proti rozhodnutí může do jednoho měsíce odvolat k nezávislému soudu **Cour nationale du droit d'asile (CNDA)**, který je ovšem ještě více zaneprázdněn: čekací lhůta se může prodloužit na 2 roky i déle. Pokud i CNDA žádost odmítne, migrant (**débouté du droit d'asile**) je nucen opustit francouzské území (**obligation de quitter le territoire français, OQTF**), opět se ovšem lze odvolat ke správnímu soudu (Tribunal administratif). V současnosti prochází legislativním procesem reforma francouzského azylového řízení, která předpokládá zkrácení jednotlivých procedur.

Cizím státním příslušníkem neoprávněně pobývajícím na území jiného státu než země jeho původu (**étranger / migrant en situation irrégulière**, „**sans-papier**“) je člověk bez platného povolení k pobytu v dané zemi (turistické, studentské vízum, pobytová karta atd.) – platnost daného povolení mu vypršela nebo vstoupil na území daného státu bez tohoto povolení. Migrantů v tomto posledním případě, pro které je zpravidla těžké vzhledem k situaci v jejich zemích původu obdržet vízum, jsou ovšem

pod zákonnou ochranou během doby projednávání jejich žádosti o azyl. Termíny jako „nelegální migrant“ (**migrant illégal, clandestin**) jsou proto (ve francouzštině) nahrazovány výše zmíněným „migrant en situation irrégulière“, jelikož dané osoby jsou pod specifickou ochranou národního i mezinárodního práva, kterou přestupem hranic neztratily a která jim naopak uděluje různá práva, jako např. právo požádat o azyl, právo na spravedlivý soudní proces atd.

Představili jsme jednotlivé statusy migrujících osob i základní typy ochrany a instituce spojené s azylovou problematikou a procedurou žádosti o azyl ve Francii. Zbývá rozlišit jednotlivé typy migrací pro lepší orientaci v tématice imigrace obecně.

Z hlediska typologie imigrace existuje několik rozlišovacích kritérií (Cornuau, Dunezat, 2008: 338). Podle délky pobytu rozlišujeme na základě statistických doporučení OSN imigraci dlouhodobého či trvalého charakteru (**immigration à caractère permanent**, minimálně jeden rok) a imigraci dočasnou (**immigration à caractère temporaire**, do jednoho roku). Vymezení dlouhodobého charakteru u prvního typu je ovšem široké, neboť do této kategorie patří ne vždy prodloužená jednoletá povolení k pobytu (**titre / permis de séjour**) i desetileté prodloužitelné pobytové karty pro dlouhodobé rezidenty (**carte de résident**) a naopak, do druhé, „dočasné“ kategorie spadají migranti, kteří mohou pobývat ve Francii několik let (studenti, žadatelé o azyl atd). Ze statistického hlediska je třeba vyzdvihnout, že instituty jako je Institut national d'études démographiques (INED) ve Francii berou pro statistické účely v oblasti imigrace v potaz pouze imigraci dlouhodobou.

Dalším rozlišovacím kritériem je motiv imigrace (Cornuau, Dunezat, 2008: 338). Rozlišujeme tak např. imigraci za práci (**immigration professionnelle**): ve Francii existují pobytové karty pro vybrané kategorie pracovníků: mentions „compétence et talents“ (viz níže), „profession artistique“ – pro umělecká povolání, „scientifique“ – pro vědecké pracovníky, „salarié“ – zaměstnanci, „commerçant“ – obchodníci). Svou roli hraje opět délka pobytu (stážisté, studenti, sezónní pracovníci – **travailleurs saisonniers**, kteří mají většinou maximálně šestiměsíční povolení k pobytu, zatímco pracovníci se smlouvou na dobu neurčitou – **travailleurs permanents** – mají jednoroční obnovitelnou pobytovou kartu).

Jiným typem migrace z tohoto hlediska je migrace z rodinných důvodů (**migration pour raisons familiales**), do které spadají příchody celých rodin či jejich blízkých: v rámci sloučení rodiny (**regroupement familial**) mohou přicházet rodinní příslušníci cizinců pobývajících ve Francii, spadají sem i imigranti, kteří přicházejí za členem rodiny, který má francouzskou státní příslušnost nebo status uprchlíka. Tyto osoby mohou obdržet buď jednoletou pobytovou kartu „vie privée et familiale“ či desetiletou kartu pro rezidenty.

Třetím typem je imigrace z politických důvodů (**immigration politique**), které využívají žadatelé o azyl (procedura viz výše). Pokud je žadateli přiznán status uprchlíka, obdrží desetiletou kartu pro rezidenty a spadá do dlouhodobé imigrace, zatímco žadatelé o azyl spadají do kategorie imigrace krátkodobé / dočasné. V případě doplňkové ochrany (protection subsidiaire) je vystaveno pouze jednoleté povolení k pobytu.

Po tomto základním terminologickém přehledu vymezujícím statusy migrantů, motivy a aktéry žádosti o azyl ve Francii i typologii migrace obecně bude zajímavé se hlouběji zaměřit na terminologii spojenou s přistěhovaleckými politikami a koncepcemi vnímání osoby imigranta ve Francii tak, jak se vyvíjely v čase od historického zlomu, kterým byly ropné šoky a ekonomická krize v 70. letech minulého století, po současnost. Vzhledem k postupující komunitarizaci evropské přistěhovalecké politiky (v původně mezivládní agendě se dnes uplatňuje supranacionální přístup, od kterého jsou odvislé jednotlivé přistěhovalecké politiky členských států) je ovšem nejprve nutné vymezit základní etapy vývoje společně

evropské imigrační politiky, tak jak se utvářela od podpisu Jednotného evropského aktu, a s nimi související relevantní terminologii.

2. Situace v Evropě

Poté, co byla Evropa po dlouhá staletí emigračním regionem, ze kterého lidé odjížděli směrem k zemím Nového světa či evropským koloniím, je dnes jednou z prvních imigračních destinací na světě. Dnes čelí obrovské imigrační krizi, nutnosti regulovat imigrační toky a modality soužití i veřejnému mínění zasaženému strachem z bezpečnostních otázek. Do Evropy dnes míří stovky tisíc žadatelů o azyl z politických, rasových a náboženských důvodů i ekonomických migrantů. Největší pozornost se dnes zaměřuje na Středomoří, které představuje jednu z nejlépe využívaných a zároveň nejnebezpečnějších cest k branám Evropy.

Světové migrační toky, které se dotýkají i Evropy, jsou v posledních dvaceti letech podle Catherine Withol de Wendenové (2008: 2 a 2009: 43 - 53) výsledkem několika souběžných faktorů: země jižní a východní Evropy se změnilly z emigračních zemí na imigrační a/nebo tranzitní země (**pays de transit**); všeobecné zavedení pasů a tedy práva opustit svou zemi, přičemž se zároveň zpříšňovala vízová politika bohatých zemí; dosud nezažitý obrovský nárůst žádostí o azyl v 90. letech minulého století, kdy se Evropa stala upřednostňovanou destinací před Spojenými státy a Kanadou z oblastí afrických Velkých jezer, balkánských zemí, Blízkého a Středního Východu, Karibiku; aktivace legálních i ilegálních nadnárodních sítí, které uvedly do pohybu řetězové migrace (**migration en chaîne** – migranti mají v místě destinace své příbuzné či přátele, kteří jsou ochotni jim poskytnout pomoc); rozvoj kyvadlových migrací (**migration pendulaire**), kdy migranti odjíždějí na kratší dobu s vidinou návratu (především východní / západní Evropa díky volnému pohybu osob); zeměpisná blízkost spojená s všeobecným zlevňováním především letecké dopravy i s obrazem Evropy šířeným médií v zemích původu a s všeobecnou vyšší informovaností o destinacích v éře internetu, s lokálními trhy zásobovanými evropskými výrobky a s převody finančních prostředků imigrantů směrem k zemím původu – to vše zvyšuje chuť po Evropě.

2.1 Společná imigrační politika?

Utváření společné evropské imigrační politiky (především vízové a azylové, přistěhovalecká politika a legislativa upravující integraci dlouhodobých migrantů zůstává v kompetenci členských států) probíhalo a probíhá v několika etapách a není cílem tohoto článku podrobně představit veškerou evropskou legislativu v této oblasti. Než představíme vývoj imigrační politiky ve Francii, omezíme se zde na hlavní momenty utvářející evropský legislativní prostor v oblasti migrace (De Wenden, 2008: 7-9). Zásadním zlomem bylo přijetí Jednotného evropského aktu (**Acte unique européen**) v roce 1985, který ustanovil volný pohyb osob (nikoliv už jen pracovníků), a podpis Schengenské dohody (**accord de Schengen**) v roce 1985 o postupném rušení kontrol na vnitřních hranicích a zároveň zpřísnění kontrol na hranicích vnějších a o boji proti ilegální migraci. Schengenský prostor dnes tvoří 26 států, dohoda byla doplněna v roce 1990 Úmluvou k provedení Schengenské dohody (**Convention d'application de l'accord de Schengen**), z níž vyšla následující opatření a dále se utvářela společná imigrační politika:

- přijetí jednotného víza (**visa unique**) s maximální dobou platnosti 3 měsíců, povinného pro občany třetích zemí;

- volný pohyb osob v rámci evropského prostoru a posílení vnějších hranic díky postupnému přistupování dalších zemí k schengenskému systému a solidaritě evropských zemí uvnitř a vně schengenského prostoru při kontrole vnějších hranic: od roku 1991 jsou podepisovány readmisní dohody (**accords de réadmission**) se

sousedními zeměmi, které upravují vzájemné předávání občanů jednoho státu, kteří neoprávněně vstoupili nebo neoprávněně pobývají na území státu druhého, do země jejich původu;

- přijetí kontrolního Schengenského informačního systému (**systeme d'information Schengen I a II**) pro vytvoření společné databáze hledaných, pohřešovaných i nežádoucích osob (např. jim byla zamítnuta žádost o azyl, les **déboutés du droit d'asile**), kterým jsou evropské státy povinny odmítnout právo na pobyt;

- v rámci společné azylové politiky přijetí Dublinské úmluvy I (1990), II (2003) a III (2013) (**accords de Dublin**) určující, který stát je příslušný k posuzování žádosti o azyl. Mezi kritérii například figurují rodinné vazby žadatele o azyl, skutečnost, že žadatel je držitelem víza či povolení k pobytu v některém členském státě, nebo vstoupil na území členských států neoprávněně a v neposlední řadě i skutečnost, že poprvé již v některém členském státě o azyl požádal. Tento stát musí uprchlíka přijmout a provést s ním azylové řízení, případně se postarat o jeho návrat do země původu nebo do jiné země, která se k jeho přijetí zavázala například v rámci readmisních dohod;

- přijetí Amsterdamské smlouvy v roce 1997, novelizující zakládací smlouvu ES, obsahující Hlavu IV. s názvem: *Vízová, azylová a přistěhovalecká politika a jiné politiky týkající se volného pohybu osob*, představovalo významný mezník ve vývoji migrační politiky: Schengenské dohody byly přeneseny do právního rámce EU a část třetího pilíře justice a vnitra byla převedena do prvního pilíře, včetně otázek azylu a migrace. Ty se tedy staly součástí komunitárního práva a nadále mohly být upravovány – na rozdíl od Maastrichtské smlouvy – právně závaznými nástroji na úrovni ES, zejména směrnicemi a nařízeními. Na základě aktuální Lisabonské smlouvy se rozhoduje řádným legislativním postupem (**procédure législative ordinaire**), kdy mají Evropský parlament a Rada rovnocenné postavení při schvalování právních aktů a návrhy Komise si vyžadují souhlas kvalifikované většiny (**vote à la majorité qualifiée**) zemí EU. Protokol 29, zvaný též Aznarův protokol, připojený k Amsterdamské smlouvě, zavádí, že se všechny členské státy navzájem považují za bezpečné země (**pays sûrs**), žádosti o azyl z těchto zemí jsou proto považovány za bezpředmětné;

- iniciativy pro omezení migračních toků pomocí externalizace azylové politiky (Kabwe-Segatti, 2009; Boswell, 2003) a boj proti nedovolené migraci. S postupným utvářením Schengenského prostoru Evropa postupně zaváděla opatření a nástroje ztěžující podmínky vstupu do tohoto prostoru pro občany z třetích zemí (Blum Le Coat, Eberhard, 2014: 46 – 47): urychlení procedury u zjevně nedůvodných žádostí o azyl (1992); omezení možnosti sloučení rodiny (1993); omezení přístupu pracovníků ze třetích zemí na pracovní trh EU (*préférence européenne à l'emploi*, 1994); začlenění do dohody z Cotonou o partnerství se státy v africké, karibské a tichomořské oblasti doložky o zpětném přijetí (**clause de réadmission**, 2000) příslušníků těchto států nepovolaně pobývajících na území EU; doložky o společné správě migračních toků a o povinném přijetí v případě nepovolené imigrace v dohodách o spolupráci s třetími zeměmi a boj proti nepovolené migraci, obecně již výše zmíněné readmisní smlouvy (**accords de réadmission**) jako nástroj řešení problému nelegální migrace (Evropská rada v Seville, 2002, Haagský program, 2004); sankce pro dopravce přepravující nepovolené migranty; směrnice o bezpečných třetích zemích (2005), vysílání styčných úředníků pro přistěhovalectví a azyl (**officier de liaison immigration et asyle**) do třetích zemí pro posílení kontroly vnějších hranic v rámci agentury FRONTEX; to vše doplněné o různé nástroje pro vedení záznamů: databáze Eurodac shromažďující otisky prstů žadatelů o azyl (2000), vízový informační systém (**systeme d'information sur les visas**, VIS, 2004) a evropský

systému kontroly hranic (**systeme europeen de surveillance des frontieres**, EUROSUR, 2008);

- rozhodnutí o vytvoření společného evropského azylového systému (**regime d'asile europeen commun**, dokončen 2013) se zahrnutím Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků, včetně Newyorského protokolu z roku 1967, čímž byla potvrzena zásada nenavrácení do země, kde by žadatelé o azyl hrozilo pronásledování (**principe de non-refoulement**); minimální standardy při určování statusu uprchlíka, maximální délku trvání řízení atd.

- zavedení modré karty EU (**carte bleue europeenne**) upravující podmínky vstupu a pobytu vysoce kvalifikovaných migrantů.

Postupný obrovský nárůst žadatelů o azyl v zemích EU vedl k nutnosti harmonizace norem v oblasti nejen azylové, ale celkově imigrační politiky v Evropě. Jak z výše uvedeného výčtu hlavních opatření vyplývá, při vytváření zejména společné azylové politiky čelí Evropa dvěma protichůdným tlakům souvisejícím s humanitárními aspekty na jedné a bezpečnostními aspekty na druhé straně. Členské státy jsou vázány mezinárodními smlouvami vztahujícími se k uprchlíkům – Ženevskou úmluvou o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a dalšími mezinárodními smlouvami o ochraně lidských práv: úmluvami OSN či Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a svobod z roku 1950, ve kterých je zakotven zákaz mučení a nelidského zacházení a lze z nich přímo odvodit ochranu osob žádajících o azyl před vyhoštěním do zemí, ve kterých jim hrozí vážné nebezpečí pronásledování. Tento minimální standard převzaly jednotlivé státy do svých vnitrostátních právních řádů a přijaly zákony o azylu či o postavení uprchlíků. Na druhé straně nutí masivní příliv žadatelů o azyl, postupná komunitarizace evropských azylových politik, obavy z terorismu i domácí tlak veřejného mínění nejen členské státy, ale i Brusel, aby zpříšňoval pravidla pro udělení azylu a externalizoval svou azylovou politiku, tj. převáděl svou zodpovědnost v této oblasti na třetí země. Na evropské i – jak uvidíme na příkladu Francie – na vnitrostátní úrovni se tedy mísí lidsko-právní prvky s prvky restriktivními.

Před hlubší analýzou francouzské přistěhovalecké politiky a způsobu, jakým Francie měnila svou koncepci vztahu k přistěhovalcům v závislosti na ekonomické situaci, ale i vzhledem k sociálním problémům, je ovšem zajímavé se podívat na způsob, jakým se bruselské instituce snaží čelit současnému hromadnému přílivu imigrantů z třetích zemí, ale i na statistické údaje ukazující, které země jsou tímto přílivem především dotčeny. Pomohou nám tak ukázat, zda jsou obavy kritiků současné evropské přistěhovalecké politiky oprávněné či nikoliv.

2.2 Současný vývoj

V květnu 2015 se Evropská komise v kontextu masivních přílivů uprchlíků ve službách převaděčů v oblasti Středozeří, často s tragickým koncem, rozhodla k posílení své migrační politiky. Kromě posílení ochrany svých vnějších hranic v rámci Frontexu a vojenských zásahů proti síti převaděčů (zničení jejich lodí) navrhla také systém kvót pro každou členskou zemi pro vyváženější přerozdělení žadatelů o azyl, kteří jsou již na evropském kontinentě. K tomu chce využít prostředku předběžného opatření, které může přijmout „ve stavu nouze v důsledku náhlého přílivu státních příslušníků třetích zemí“ na základě čl. 63 odst. 3 Lisabonské smlouvy. Počet imigrantů přidělený každé zemi by byl kalkulován na základě čtyř kritérií: HDP, míra nezaměstnanosti, počet obyvatel a počet již registrovaných žádostí o azyl v dané zemi. Rozhodnutí o přidělení či nepřidělení statusu uprchlíka nebo doplňkové ochrany by pak bylo na dané zemi, jako je tomu nyní. Vedle přerozdělení žadatelů o azyl již přítomných v Evropě (Itálii a Řecku) se zároveň jednalo o přijetí 24 000 vysídlenců, kteří mají přiznan status uprchlíka OSN a jejichž rozdělení do

jednotlivých států by probíhalo podle stejných kritérií. Zároveň by rozhodnutí o jejich ochraně opět bylo přijímáno v daných členských státech. Francii by tak například připadlo 2 375 dalších žadatelů, což představuje 14 % těchto vysídlelců a jen malou část z celkového počtu žadatelů o azyl ve Francii (v roce 2014 šlo o 63 000 osob). Vedle i jiných návrhů Komise na řešení současné imigrační krize (společný evropský seznam bezpečných zemí původu a jeho rozšíření o další země pro zrychlení individuálních žádostí o azyl z těchto zemí, účinnější návratová politika, diplomatická řešení konfliktů v Sýrii a Iráku, boj proti převaděčům, fond na pomoc africkým zemím atd.) byl Rozhodnutím Rady EU ze září 2015 nově přijat provizorní mechanismus pro naléhavou relokaci dalších 120 000 osob z Itálie a Řecka s jednoznačnou potřebou mezinárodní ochrany (v 1. fázi 66 000 osob, Maďarsko účast na tomto mechanismu odmítlo).

Některé členské státy, především země střední a východní Evropy, se však vyjádřily proti této formě „povinné solidarity“. Je třeba zdůraznit, že počty imigrantů, které by právě například země střední a východní Evropy měly přijmout, jsou velmi malé v porovnání k množství migrantů mířících k hranicím Unie. Podle International Organisation of Migration se přes Středozemní moře vydalo jen tento rok v období leden – srpen nejméně 350 000 migrantů. Například Estonsko mělo podle původního návrhu přijmout 738 žadatelů o azyl, přesto tato otázka podle velvyslance Estonska u EU vyvolává v zemi nejživější debatu o politice EU od přistoupení Estonska v roce 2004¹. Nejvíce migrantů mělo podle rozhodnutí z května přijmout Německo (nejlidiatější země Unie s nejnižší nezaměstnaností) s 18,42 %, následováno Francií (14,17 %) a Itálií (11,84 %).

V kontextu tohoto masivního přílivu je zajímavé podívat se na některá statistická čísla z minulých let (Eurostat, 2015a). V roce 2014 se počet žadatelů o azyl v Evropské unii zvýšil o celých 44 % (o 191 000 osob více, na celkový počet 626 000 žadatelů), nejvíce se zvýšil počet syrských žadatelů (123 000 v r. 2014 oproti 50 000 v r. 2013). Vyhoveno bylo 185 000 z nich (přidělení statusu uprchlíka, doplňkové ochrany nebo práva pobytu z humanitárních důvodů), z více než jedné třetiny se jednalo o syrské občany. Mezi země, které vyhověly nejvíce žádostem, patří Švédsko 77 %, Itálie 59 % a Německo 42 %. Pro srovnání, Maďarsko, jako 5. země v počtu žádostí o azyl v Unii (před Velkou Británií) vyhověla jen 9 % žádostí, Bulharsko oproti tomu 94 % (Eurostat, 2015b).

Ukazuje se, že v roce 2014 nepatřila Francie mezi země nejvíce čelící náporu žadatelů: s 62 800 žadateli, představujícími 10 % z celkového počtu žadatelů je až na 4. místě za Německem (202 700, tedy 32 % z celkového počtu žadatelů), Švédskem (81 200, 13 %) a Itálií (64 600, 10 %). Následuje Maďarsko (42 800, 7 %). Navíc je nutné vyzvednout, že zatímco počet žadatelů o azyl se v roce 2014 ve srovnání s r. 2013 více než zdvojnásobil - např. v Itálii (+143 %) a v Maďarsku (+126 %), či zažil velký nárůst (Německo – 60 %, Švédsko – 50 %), ve Francii se naopak snížil o 5 %.

Je třeba ovšem brát v úvahu poměr k celkovému počtu obyvatel – v této optice největší míru žadatelů přijalo Švédsko (8,4 žadatelů na 1000 obyvatel), daleko před Maďarskem (4,3) nebo Německem (2,5). Nejméně žádostí o azyl v poměru k počtu obyvatel bylo naopak podáno právě v zemích střední a východní Evropy – ČR, Estonsko, Rumunsko, Slovensko (0,1) či Portugalsku (0 na 1000 obyvj.). Francie se s 1 žádostí na 1000 obyvatel také nachází pod průměrem EU (1,2).

Francie ani země střední a východní Evropy nepatří mezi zóny nejvíce zasažené hromadným přílivem imigrantů z třetích zemí. Navíc i přes svůj tradiční obraz země ochraňující lidská práva není Francie v udělování statutu uprchlíka nejtědřejší: ze

¹ The Economist, „A walk down solidarity street“, 13/6/2015, s. 53.

4 evropských zemí, které obdržely nejvíce žádostí o azyl (Německo, Švédsko, Itálie, Francie) Francie vyhověla nejméně žádostem v rozsudku prvního stupně (22 % z přijatých rozhodnutí, 14 815 osob, oproti 42 % pozitivním rozhodnutím v Německu, 59 % v Itálii a 77 % ve Švédsku) a ani v odvolacím řízení nejde o vysoká čísla (5 825 přijatých žádostí z 37 085 odvolání, 16 %). (Eurostat, 2015b)

Mnozí kritici azylového systému poukazují na to, že imigranti z ekonomických důvodů využívají procedury žádosti o azyl, aby se během čekání na vyřízení své žádosti usadili ve Francii, kde i tajně zůstanou po jejím zamítnutí s nadějí, že po pěti letech budou moci regularizovat svou situaci. Statistiky však ukazují, že nejvíce žadatelů o azyl ve Francii pocházelo v roce 2014 převážně z válečných oblastí nebo zemí, kde jim hrozilo pronásledování: z Demokratické republiky Kongo (5493 žádostí), Ruska (4206), Bangladéše (3809) a Sýrie (3154). Azyl byl pak poskytnut také nejčastěji Syřanům (1467 přijatých žádostí) a Rusům (1199) (podle zprávy o činnosti OFPRA, Le Monde, 2015a).

I přes současný obrovský příliv imigrantů je třeba také poukázat na to, že se ve Francii jedná o jednu z dalších migračních vln, které se v historii pravidelně opakovaly a dosáhly vrcholu na konci 80. let 19. století (61 422 žádostí), v roce 2003 (59 770) a nyní prozatím v roce 2013 (60 230) (HCR de ONU, Le Monde, 2015b).

Podívejme se nyní, jak v závislosti na těchto vlnách i ekonomickém a sociálním kontextu Francie měnila svou přistěhovaleckou politiku a jak se měnil státem řízený vztah mezi imigranty a přijímací společností.

3. Legislativa a migrační politiky ve Francii

Než se budeme věnovat vývoji přistěhovalecké politiky ve Francii, je třeba upřesnit následující pojmy, které se vztahují ke stupni začlenění imigrantů do společnosti přijímací země (viz např. OIM, 2007; Lochak, 2006: 2). Tyto pojmy odrážejí různé politické přístupy a v následující části uvidíme, jak se v historii migrační politiky ve Francii promítaly do jednotlivých politických koncepcí a legislativních opatření.

Pojem asimilace (**assimilation**) odkazuje na úplné přijetí norem přijímací země ze strany imigrantů, kdy se jejich sociokulturní specifika spojená s jejich původní národní identitou projevují pouze v soukromém prostředí. Dochází k přijetí kulturních norem přijímací země až do postupné ztráty všech původních kulturních znaků, pokud jde o jazyk, zvyky, výkon náboženství a jiné. Imigrant se musí bezvýhradně přizpůsobit majoritní společnosti a musí přijmout za své hodnoty kultury a státu, do kterého imigroval.

Koncepce začlenění (**insertion**) je naopak nejméně důrazná: cizinec (imigrant) je zde sice chápán jako nedílná součást přijímací země, ponechává si ovšem svou původní identitu, jeho kulturní specifika jsou uznána jako taková a nejsou považována za překážku jeho integrace do společnosti pod podmínkou respektování pravidel a hodnot přijímací země. Jde o minimalistický přístup v příjmu jednotlivců, kteří plánují návrat do své země (chápán jako jedno z možných vyústění imigrace): proto nejsou ani z jedné, ani z druhé strany záměrně potlačována pouta imigranta se zemí původu.

Integrace (**intégration**) je výrazem dynamiky dialogu mezi přijímací a přijímanou populací, v rámci které všechny složky uznávají, že jsou součástí celku, kdy přistoupení na pravidla fungování a hodnoty přijímací země, stejně jako respekt k jednotě a integritě společnosti jako celku nebrání udržování rozdílu mezi komunitami. Ve Francii volba tohoto termínu nakonec převážila, poté, co určitou

dobu v 70. a 80. letech „soutěžila“ s konceptem „insertion“¹, aby nakonec vznikl koncept „intégration à la française“, „intégration républicaine“ (Lochak, 2006: 3).

Francie nejdříve v letech 1880-1960, podobně jako Spojené státy a Austrálie, uplatňovala vůči svým imigrantům politiku asimilace: imigranti tedy měli individuálně splynout v již nastaveném politickém společenství, na jehož utváření se nijak nepodíleli, a nechat za dveřmi svá národní a kulturní specifika (De Wenden, 2009: 72; pro historii imigrace ve Francii viz také Amar, Milza, 1990; Milza, 1985; Khames, Paoletti, 1993; Pan Ke Shon, Verdugo, 2014; Noiriell, 1988 a 1996; De Wenden, 1999 a 2002; Weil, 2005 a 1994). Po několik dalších desetiletí byl potom takový koncept přijetí imigrantů ve Francii tabu, dnes však opět ožívá: staronový předseda Republikánů (Les Républicains, dříve Union pour un mouvement populaire), Nicolas Sarkozy znovu přivádí tento koncept k životu, zavrhuje nefunkční politický koncept integrace ve snaze potlačit současný výrazný vzestup extrémně pravicově Národní fronty (volající, mimo jiné, po „immigration zéro“ a zrušení „droit du sol“ ve Francii) a přivést na svou stranu nerozhodnuté pravicové voliče: mluví o nutnosti asimilace imigrantů k „našim hodnotám, našemu způsobu života“ a o islámu ve francouzském pojetí, který by přijal republikánské hodnoty („un islam de France qui intègre les valeurs de la République“²).

Kvůli zhoršující se ekonomické situaci a rozvoji masivní strukturální nezaměstnanosti začíná francouzská vláda v 70. letech 20. století systematicky bojovat proti příchodu nových imigračních pracovníků. Již v roce 1968, poprvé od konce 2. světové války, je oběžníkem ministerstva sociálních věcí zakázána legalizace zahraničních pracovníků, kteří na území vstoupili bez platného povolení k pobytu. Nejdůležitějším krokem bylo „pozastavení imigrace pracovníků“ v červenci 1976 (stejně rozhodnutí padlo v obtížném hospodářském kontextu i v Německu v r. 1973 a v Belgii v r. 1974), ve prospěch rodinné imigrace – sloučení rodiny (**regroupement familial**). Tato změna v orientaci imigrační politiky byla v letech 1977 – 1981 doplněna o pomoc (ve výši 10 000 franků) při návratu. Ta byla původně zamýšlena především pro alžírské pracovníky, využili ji však především Portugalci a Španělé pro návrat do svých zemí (Blum Le Coat, Eberhard, 2014: 47). Pozastavení migrace pracovníků bylo původně zamýšleno jako krátkodobé opatření, který ovšem nakonec zůstalo nezpochybněno až do roku 2006, kdy byl schválen koncept selektivní imigrace – **immigration choisie**.

V rámci „politique d’insertion des populations immigrées“ (dle slov tehdejšího státního tajemníka pro imigranty, Françoise Autaina, z r. 1982) je pomoc směřována místním samosprávám a upřednostňován je širší teritoriální přístup, nikoliv specifické zacílení na populaci imigrantů: vznik prioritních vzdělávacích oblastí (**zone d’éducation prioritaire, ZEP**), kde školská zařízení získávají více veřejných prostředků a pravomocí za účelem lepšího zvládnutí sociálních a vzdělávacích

¹ Nová imigrační politika představená státním tajemníkem pro imigrační pracovníky Paulem Dijoudem v roce 1976 používá termín „insertion“ a levicoví politici ho budou upřednostňovat i v 80. letech vzhledem k ochotě uznat právo na jinakost imigračních pracovníků, kteří přinesli do Francie pracovní sílu (ještě v roce 1988 se zpráva Commissariat au plan (úřad pro plánování) nazývá „Immigration, le devoir d’insertion“, zdůrazňující respekt vůči druhému a nezávislost jednotlivých komponent). Na druhé straně pravicoví politici již na konci 70. let minulého století začínají používat termín „intégration“ jako přímou náhradu konceptu asimilace. (Lochak, 2006: 4).

² Viz např. Le Monde z 20/3/2015 nebo Le Figaro ze 07/02/2015: „Nicolas Sarkozy relance le débat sur l’islam de France“.

problémů; politika sociálního rozvoje čtvrtí (**développement social des quartiers, DSQ**) pro boj proti ghettoizaci znevýhodněných čtvrtí, zahrnující programy na podporu populace imigrantů; smlouvy mezi státem a malými a středně velkými městy o ekonomickém rozvoji a službách obyvatelům v oblasti bydlení, sociálního a profesního začlenění (**contrats d'agglomération**). Zároveň je zákonem z r. 1981 cizincům umožněno svobodně se sdružovat, což vede k podpoře komunit, sdružování imigrantů i jejich dětí.

Opakované nepokoje na předměstích velkých měst, nárůst preferencí Národní Fronty (v parlamentních volbách v roce 1986, ve kterých se výjimečně uplatňoval systém poměrného zastoupení, získala strana 35 poslaneckých křesel), aféra se zákazem nošení šátku třem muslimským žákyním na střední škole v departementu Oise, která odstartovala ve Francii v roce 1989 jednu z prvních debat o principu *laïcité* (sekulární povaha státu) v opozici k respektu kulturní odlišnosti – to vše nutí tehdejší politickou elitu k reorientaci imigrační politiky. Dochází k institucionalizaci politického imigračního diskursu: vzniká Comité interministériel à l'intégration (1985), Secrétaire général à l'intégration (1985), později i Haut Conseil à l'intégration (1989) pro koordinaci politiky integrace zahraniční populace, kdy se pojem integrace stává oficiálně používaným v souvislosti s imigranty dlouhodobě usazenými na území Francie, u kterých se nepředpokládá návrat (v roce 1984 je také vytvořena desetiletá pobytová karta pro dlouhodobé rezidenty se symbolickým významem: imigranti již nejsou považováni za jednu ze složek dočasné pracovní síly, ale jako stálý prvek francouzské společnosti). Právo na odlišnost v rámci konceptu „insertion“ tak přenechává místo náročnější koncepci většího začlenění imigrantů do francouzské společnosti a povinnosti respektovat její tradiční hodnoty (Lochak, 2006: 5). Zároveň pokračuje politika zacilená na rozvoj měst (politique de la Ville), v rámci níž je např. v 60 městech vyvíjena snaha o úplnou integraci a potlačení ohnisek sociálního vyloučení pomocí školní podpory dětí, administrativní, právní i jazykové pomoci pro nově příchozí, komunitních služeb atd. Tato městská politika opět není namířena výhradně na populaci imigrantů, přesto právě především jejím prostřednictvím může vláda uskutečňovat svou imigrační politiku: např. v r. 1998 je integrace přistěhovalců podle Comité interministériel à la Ville jednou z hlavních vládních priorit, která by se měla promítat do všech smluv s městy v období 2000-2006. Jednou z hlavních os přistěhovalecké politiky je také boj s diskriminací (rasovou, přístupu na trh práce atd.), kdy již není cíleno prioritně na cizince, ale na francouzské občany - imigranty druhé, či dokonce třetí generace (vznik commissions départementales d'accès à la citoyenneté – CODAC v r. 2000, přijetí zákona o diskriminacích v r. 2001 a vznik Vysokého úřadu pro boj s diskriminacemi a pro rovné příležitosti v r. 2001 – Haute autorité de lutte contre les discriminations et pour l'égalité, HALDE). V tomto kontextu se také ve Francii diskutovalo o umožnění sběru statistických dat o jednotlivých etnikách přítomných ve Francii v rámci zákona předloženého ministrem vnitra Bricem Hortefeuxem v r. 2007, tento návrh byl ale ústavním soudem později zrušen z důvodu nesouladu s Ústavou (De Wenden, 2009: 74).

Pro druhou polovinu let 2000-2010 je charakteristická především reorientace přistěhovalecké politiky od pasivně přijímané imigrace (**immigration „subie“**, do které tehdejší ministr vnitra Nicolas Sarkozy zahrnuje nejen nelegální imigraci, ale i imigraci v rámci sloučení rodin a žadatele o azyl) k imigraci selektivní (**immigration „choisie“**), posvěcené zákony „Sarkozy“ a „Hortefeux“ z let 2006 a 2007. Demografický a ekonomický vývoj přinutil vládu, aby revidovala přistěhovaleckou politiku nasměrovanou od roku 1974 na slučování rodin, směrem k podpoře příchodu pracovníků vybraných kategorií. Byly tak ustanoveny seznamy profesí, pro něž jsou vystavována dočasná povolení k pobytu, aniž by podnikům nabírajícím zahraniční pracovníky byla ukládána povinnost hledat nejprve na francouzském trhu práce:

v současnosti jde o seznam 30 profesí, v rámci kterých mohou být přijímáni státní příslušníci třetích zemí. Je také ustanoveno mnoho různých nových dočasných povolení k pobytu (zákonem z roku 2006 vzniká pobytová karta „sezónní pracovník“ – *carte de séjour „travailleur saisonnier“*, pro pracovní pobyt v zemědělství a hoteliérství nepřesahující 6 měsíců; pobytová karta „salarié en mission“ pro pracovníky detašované v rámci zahraniční firmy dočasně do Francie, pobytová karta „compétences et talents“ týkající se cizinců, kteří chtějí na základě svého osobního projektu přispět k „ekonomickému rozvoji Francie i země svého původu“ nebo k „intelektuálnímu, vědeckému, kulturnímu, humanitárnímu nebo sportovnímu rozmachu“ Francie či své země.

Na základě předběžných dílčích návrhů je pak ve Francii přijato zákonem o sociální soudržnosti z 18. ledna 2005 opatření ve formě „smlouvy o přijetí a integraci“ (**contrat d'accueil et d'intégration**), kterou od roku 2007 musí podepsat každý nově příchozí imigrant do Francie. Cizinci se tak zavazují k tomu, že získají v rámci jednodenního školení občanské vzdělání o francouzských institucích a hodnotách francouzské republiky (především o principu sekulární povahy státu a rovnosti mužů a žen, viz také Alaoui, 2012) a absolvují semináře o organizaci francouzské společnosti (zdravotnictví, školství atd.), v případě potřeby i jazykové vzdělání. Podpis a dodržení povinností plynoucích z této smlouvy patří mezi hlavní kritéria potvrzující integraci dané osoby do francouzské společnosti a jsou podmínkou pro obdržení dlouhodobého povolení k pobytu (10 let). Tato smlouva je tak vyústěním politických snah o selektivní imigraci, kdy jsou propojena sémantická pole pojmů „integrace“ a „Republiky“ (ve smlouvě je kladen důraz na „philosophie républicaine“, „régime républicain“, „ambition républicaine“ – vztahující se k rovnému zacházení, „droit politique républicain de la citoyenneté“, „loi commune républicaine“): přijetí republikánských hodnot a zásad je hlavním předpokladem úspěšné integrace (Lochak, 2006: 6). Toto opatření je od roku 2007 doplněno o verzi pro imigraci v rámci sloučení rodiny, na základě které rodiče musí absolvovat školení o právech a povinnostech rodičů ve Francii a dodržet povinnou školní docházku pro jejich děti ve věku 6-16 let.

Souběžně s vůlí úspěšně integrovat přistěhovalce do francouzské společnosti spadá pod francouzskou imigrační politiku i soustavná snaha o regulaci migračních toků, a to i v závislosti na postupné komunitarizaci imigrační politiky. Jde především o regulaci neregulární migrace: již od svého příchodu na ministerstvo vnitřní věci v roce 2002 udělal Nicolas Sarkozy z vyhoštění osob neregulárně pobývajících na území Francie svou prioritou: roční kvantifikované cíle (např. cíl 23 000 vyhoštěných osob v roce 2005; v roce 2011 už bylo vyhoštěno 33 000), výrazné navýšení rozpočtu v této oblasti, renovace a výstavba nových zajišťovacích zařízení (CPA, viz níže). Tuto snahu lze vyzorovat ve všech hlavních obdobích od roku 1975, vyjmenujme jen několik nejvýznamnějších zákonů (Blum Le Coat, Eberhard, 2014):

- „loi Bonnet“ v r. 1980 – masivní navrácení migrantů pobývajících neregulárně na francouzském území, zastavené procedurou výjimečné regularizace (**régularisation exceptionnelle**) neregulárních přistěhovalců v r. 1982 a ochraněním zejména cizinců, kteří prokážou rodinné svazky s Francouzi, před nutností ukončit svůj pobyt v zemi; vyvážené i dalšími výhodami pro imigranty (rovnost mezi francouzskými a zahraničními pracovníky v podniku, vytvoření desetileté pobytové karty rezidenta zákonem ze 17. července 1984);

- od roku 1984 jsou otvírána zajišťovací zařízení (**centres de rétention administrative, CRA**), kde jsou zadrženi cizinci, kterým byl zakázán pobyt na území Francie a kteří nemohou okamžitě opustit Francii (zákonná délka zadržení cizinců v CRA se postupně prodloužila ze 7 dnů v roce 1981 na 45 v roce 2011); čekací zóny (**zones d'attente**) na letištích a v přístavech pro cizince, kteří nemají povolení

vstoupit na území Francie nebo tam pobývají po dobu nezbytně nutnou (maximálně 8 dnů) během řízení o jejich žádosti o azyl, fungují od roku 1992;

- „loi Pasqua“ v r. 1986 – opětovně omezení práva na obdržení karty rezidenta a omezení ochrany před vyhoštěním ze země (**éloignement**), návrh na zrušení automatického získání francouzského občanství v 18 letech pro cizince narozené ve Francii nebyl nakonec přijat;

- druhý zákon „loi Pasqua“ z r. 1993 – zrušení sociálního zabezpečení pro cizince neregulérně pobývající na francouzském území, zrušení karty pro dlouhodobé rezidenty pro polygamní občany, především zpřísnění imigrační politiky v rámci slučování rodin (podmínky na finanční prostředky) a uplatňování sankcí pro ty, jejichž rodinní příslušníci pobývají na území neregulérně, větší kontrola smíšených manželství (účelové sňatky), rozšíření možností odebrání a neobnovení pobytových karet; tato opatření jsou potvrzena zákonem z r. 1998 („loi Chévenement“), který systematizuje dočasná povolení k pobytu na úkor dlouhodobých pobytových karet, včetně cizinců, kteří prokázali osobní a rodinné svazky s Francií a které ochraňovala legislativa z r. 1984;

- oba zákony „lois Sarkozy“ z roku 2003 a 2006 pokračují v této logice omezování přístupu ke kartě rezidenta (právo na ni ztrácejí např. rodinní příslušníci a rodiče francouzských dětí, manželé a manželky Francouzů i cizinci pobývající na území Francie pravidelně po dobu 10 let), dočasný pobyt je systematicky prodlužován tak dlouho, dokud cizinec neprokáže dostatečnou integraci do francouzské společnosti (integrace jako příkaz pro nově přichozí, viz výše „contrat d'accueil et d'intégration“), je vytvořen systém snímání otisků prstů žadatelů o vízum, ztížena procedura slučování rodin;

- „loi Hortefeux“ z roku 2007 povyšuje účelové sňatky na trestný čin s hrozbou až 5 let odnětí svobody; karta rezidenta může být navíc manželovi či manželce francouzského občana odňata, pokud do 4 let od svatby dojde k rozvodu; rodinní příslušníci musí před příchodem do Francie ve své zemi složit zkoušku prokazující jazykové znalosti i znalosti hodnot francouzské republiky;

- „loi Besson“ z r. 2011 předpokládá posílení administrativních, finančních a trestních sankcí vůči osobám, které vědomě zaměstnávají cizince bez povolení k pobytu; převádí také do vnitrostátního práva evropskou směrnici o „navracení“ migrantů (**directive „retour“**), kdy je rozhodnutí o vyhoštění doplněno o zákaz návratu na francouzské území na dobu až pěti let; opět se prohlubuje kontrola účelných manželství, a to penalizací tzv. **mariages gris**, tj. v případech, kdy cizinec účelově citově podvedl svého francouzského partnera / partnerku, když s ním vstoupil do manželského svazku „bez manželských úmyslů“.

Tato restriktivní legislativa s cílem omezit migrační toky a především neregulérní migraci je důsledkem nových výzev po pádu berlínské zdi, četných politických krizí v zemích historicky spjatých s Francií, postupné komunitarizace evropské azylové politiky, narůstajícího tlaku a popularity extrémně pravicových stran i vzrůstajících obav z islámského radikalismu (De Wenden, 2009: 70).

V současnosti ve Francii i nadále převažuje koncept „immigration choisie“: pro usnadnění mobility talentů a zatraktivnění Francie je navrženo až 4leté povolení k pobytu pro investory, vědce, umělce a kvalifikované pracovníky („passeport talents“). Z pohledu azylové politiky odpověděla francouzská vláda na současnou evropskou imigrační krizi zatím sérií opatření kombinujících humanitární přístup s restriktivním, bezpečnostním: na jedné straně byla ubytovací kapacita v přijímacích centrech pro žadatele o azyl a uprchlíky v červnu 2015 navýšena o dodatečných 10 500 míst, na straně druhé si přeje vláda dvakrát zvýšit počet dobrovolných návratů ekonomických migrantů, evakuaci zdravotně závadných tábořišť (např. u stanice metra La Chapelle v Paříži), vytvoření zatím blíže neurčených „**pôles**

d'éloignement“ posilujících proces vyhošťování imigrantů, finanční podporu pro návrat, zpřísnění opatření pro boj s neregulérní migrací atd. Reforma budoucí azylové politiky zahrnuje především opatření na zkrácení doby vyřízení žádosti o azyl (ze současných 19 měsíců v průměru od doby podání žádosti až po odvolací řízení by se vláda chtěla posunout k 9 měsícům) či řízené ubytování žadatelů o azyl po celé Francii pro odlehčení nejzatíženějším prefekturám v Paříži a regionu Rhône-Alpes. Zároveň musí Francie do konce roku 2015 převést do vnitrostátního práva evropské směrnice „azylového balíčku“ v rámci společného evropského azylového systému.

Závěr

Naším cílem bylo představit hlavní pojmy spojené s tematikou imigrace: v první části jsme vymezili pojmy spojené se statusem migranta, přičemž jsme se u statusu „žadatele o azyl“ věnovali v širší míře i proceduře udělení statusu uprchlíka ve Francii, tak jak je aktuálně v této zemi platná: podmínkám jeho udělení i aktérům, kteří v tomto rámci zasahují. Zároveň jsme představili typologii migrace z hlediska délky pobytu i její povahy. Naši motivací bylo tak představit základní lexikum spojené s touto vysoce aktuální tematikou imigrace pro lepší orientaci v současně vedených diskusích na toto téma.

V druhé části jsme pak – stále s cílem přinést definici hlavních pojmů, konceptů a politik – zaměřili na migrační politiku vedenou na evropské úrovni: vzhledem ke zrušení vnitřních hranic v EU na základě schengenských dohod nelze již problematiku imigrace, narůstajícího počtu přistěhovalců a společenské soudržnosti nahlížet pouze z perspektivy jednotlivých samostatných států, ale celého evropského společenství. Díky postupující evropské integraci a principu volného pohybu osob na území EU již za migranty nejsou považováni příslušníci EU pohybující se v rámci evropského prostoru, ale státní příslušníci třetích zemí, kteří opět nepřicházejí do jediného státu, ale vstupují do celé Unie. Reálné hranice uvnitř Evropy tedy neexistují a vše se nadále odehrává na hranicích vnějších. Proto EU vytváří společná pravidla především týkající se kontrol na hranicích a azylového řízení, aby ovlivnila a usměrnila příliv osob ze třetích zemí a jejich pohyb na svém území.

Přestože Lisabonská smlouva umožňuje ovlivnit i redistribuci žadatelů o azyl mezi členskými zeměmi v nouzových situacích, nedávná jednání na evropské úrovni ukázala, do jaké míry je řízená solidarita velice citlivým politickým tématem. V přistěhovalecké politice mají nejširší pole působnosti členské státy, na evropské úrovni jsou uplatňovány právní předpisy pouze pro jednotlivá odvětví v závislosti na kategorii migrantů, např. zavedení modré karty pro vysoce kvalifikované pracovníky. Imigrační politiku každého státu neovlivňují dnes jen společná evropská pravidla, ale i migrační toky vyplývající z jeho regionálního sousedství a historických svazků s tou či onou oblastí ve světě, demografický vývoj, možnosti trhu práce a v neposlední řadě – a dnes by se dalo říci především – i bezpečnostní otázky, veřejné mínění a obavy z islámského fundamentalismu. Proto jsme se snažili jak na celoevropské (druhá část), tak na vnitrostátní francouzské (třetí část) úrovni ukázat tuto dynamiku mezi humanitárním přístupem v přístupu k žadatelům o azyl na jedné straně a sekuritářským přístupem a zpřísněním podmínek pro vstup, včetně boje s neregulérní migrací, na straně druhé.

Ve třetí části jsme se pak snažili o představení pojmů a koncepcí charakterizujících vztah mezi migrantem a přijímací zemí (Francií) a o historický přehled migračních politik od zlomu nastalého v 70. letech po současnost. Tento vývoj v jednotlivých koncepcích (assimilation – insertion – intégration – dnes opět assimilation?) a restriktivní opatření (vízová, azylová politika, systematizace dočasných povolení k pobytu, nutnost prokázat přijetí „republikánských hodnot“ v rámci „contrat d'accueil et d'intégration“ pro obdržení dlouhodobého povolení k pobytu, koncept selektivní imigrace, v poslední době i tendence omezit

„droit du sol“ dle návrhů Nicolase Sarkozyho) jsou odrazem právě výše zmíněné dynamiky.

Hlubková analýza pojmů spojených s fenoménem migrace na obecné úrovni (status migranta, aktéry a motivy žádosti o azyl ve Francii, typologie imigrace) i na úrovni evropské (hlavní milníky vývoje společné imigrační politiky) a francouzské (vývoj politických konceptů odrážejících vztah mezi osobou migranta a přijímací zemí) nám nyní umožňuje připojit francouzsko-český terminologický přehled s tematikou azylu a migrace s nejčastěji vyskytovanými pojmy v této oblasti. Pro přehlednost a lepší orientaci jsme se rozhodli pro formu tematického glosáře a rozdělili lexikum do podsekcí: lexikum spojené s jednotlivými statusy migranta, s procedurou žádosti o azyl, politickými koncepty, nejčastějšími doklady a typy povolení k pobytu, názvy francouzských i evropských / mezinárodních agentur, institucí, úřadů spojených s tematickou migrace. Čerpali jsme nejen z francouzského tisku, ale i v následujících databázích rekapitulujících oficiální francouzské i české termíny v této oblasti: portál EU o imigraci (Commission européenne, 2015), informační portál francouzské státní správy (VIE PUBLIQUE, 2015), glosář Mezinárodní organizace pro migraci (OIM, 2015) a v neposlední řadě i portál českého Ministerstva vnitra (Ministerstvo vnitra, 2015).

**Sur la personne de migrant: Migrant: jednotlivé statuty
différents statuts**

apatride <i>m</i>	osoba bez státní příslušnosti
demandeur <i>m</i> d'asyle	žadatel o azyl
étranger <i>m</i> / ressortissant étranger <i>m</i> / ressortissant <i>m</i> d'un pays tiers	cizinec / cizí státní příslušník / cizí státní příslušník třetí země
immigré <i>m</i>	přistěhovalec
migrant <i>m</i>	migrující osoba, migrant
~ économique	ekonomický migrant / přistěhovalec
~ en situation régulière / irrégulière	legální / nelegální (neregulérní) migrant
~ transfrontalier	přeshraniční migrant / přistěhovalec
personne <i>f</i> déplacée	vysídlenec, vysídlená osoba
personne <i>f</i> à charge	vyživovaná osoba
personne <i>f</i> dépendante	závislá osoba
primo-arrivant <i>m</i> , nouveau migrant <i>m</i>	nový přistěhovalec
protection <i>f</i> subsidiaire	doplňková ochrana
rapatrié <i>m</i>	navrátilce
réfugié <i>m</i>	uprchlík
~ placé sous mandat du Haut Commissariat des Nations Unies pour les Réfugiés	~ pod ochranou UNHCR
résident <i>m</i>	rezident
~ de longue durée	dlouhodobě pobývající ~
sans-papier <i>m</i>	osoba bez dokladů
régularisation des ~	- legalizace osob bez dokladů
travailleur <i>m</i>	pracovník
~ détaché (à l'intérieur d'une société)	~ vyslaný (v rámci firmy)
~ frontalier	přeshraniční ~
~ hautement qualifié / qualifié / non- qualifié	vysoce kvalifikovaný / kvalifikovaný / nekvalifikovaný ~
~ interne	vnitřní ~
~ migrant	migrující ~
~ saisonnier	sezónní ~

~ temporaire

Admission de migrants

accord *m* de réadmission
allocation *f* temporaire d'attente
(ATA)

asile *m* constitutionnel

~ conventionnel

~ diplomatique

~ interne

~ politique

~ territorial

autorisation *f* de séjour provisoire

candidat *m* à l'asyle débouté

centre *m* de rétention administrative
(CRA)

contrat *m* d'accueil et d'intégration

contrôle *m* aux frontières

demande *f* d'asile

demandeur *m* d'asile éligible au

statut de

réfugié

droit *m* d'asile

durée *f* de séjour autorisée

éloignement *m*

décision d'~

expatriation *f*

expulsion *f*

interdiction *f* d'entrée

interdiction *f* du territoire

obligation *f* de quitter le territoire

français (OQTF)

opération *f* de sauvetage

porteur *m*

réseau *m* de ~

principe *m* de non-refoulement

protection *f* subsidiaire

~ temporaire

rapatriement *m* forcé / involontaire

~ librement consenti

regroupement *m* familial

trafic *m* illicite de migrants

traite *f* d'êtres humains

zone *f* d'attente

Concepts politiques et sociaux / Divers

afflux *m* massif de migrants

attribution *f* acquisition *f* de

nationalité

française

dočasný ~

Přijímání migrantů

readmisní dohoda

dočasný čekací příspěvek

ústavní azyl

konvenční ~

diplomatický ~

vnitřní ~

politický ~

územní ~

dočasně povolení k pobytu

uchazeč o azyl, jehož žádost byla
zamítnuta

zajišťovací zařízení

smlouva o přijetí a integraci

kontrola na hranicích

žádost o azyl

žadatel o azyl, který má nárok na
postavení uprchlíka

azylové právo

povolená délka pobytu

vyhoštění

rozhodnutí o vyhoštění

vypovězení z vlasti

vyhoštění

odepření vstupu

zákaz pobytu na území

povinnost opustit francouzské území

záchranná akce

převaděč

síť převaděčů

zásada nenavracení

doplňková ochrana

dočasná ochrana

nucené / nedobrovolné navracení /

repatriace

dobrovolné navracení / repatriace

sloučení rodin

pašování přistěhovalců

obchodování s lidmi

čekací zóna

Politické a sociální koncepty / Různé

hromadný příliv migrantů

přidělení francouzské národnosti (při

narození) xx nabytí francouzské

národnosti (později než při narození)

conditions <i>f pl</i> d'admission	podmínky přijímání
~ d'entrée	podmínky vstupu
~ de séjour	podmínky pobytu
discrimination <i>f</i> raciale	rasová diskriminace
droit <i>m</i> du sang	<i>ius sanguinis</i> (dítě nabývá státní občanství toho státu, jehož státním občanem je alespoň jeden z rodičů)
~ du sol	<i>ius soli</i> (dítě nabývá státní občanství toho státu, na jehož území se narodilo)
Etat <i>m</i> tampon	nárazníkový stát
flux <i>m pl</i> d'immigration	imigrační toky
~ migratoires	migrační toky
frontière <i>f</i> extérieure de l'UE	vnější hranice EU
~ terrestre = verte	pozemní hranice = zelená hranice
~ maritime = bleue	mořská hranice = modrá hranice
fuite <i>f</i> des cerveaux	únik inteligence
laïcité <i>f</i>	sekulární povaha státu
liberté <i>f</i> de circulation de personnes	volný pohyb osob
migration	migrace
~ de masse	hromadná ~
~ de travail / professionnelle	pracovní / profesní ~
~ économique	ekonomická ~
~ en chaîne	řetězová ~
~ interne / internationale	~ v rámci státu / mezinárodní
~ familiale	rodinná ~
~ pendulaire	kyvadlová ~
~ politique	politická ~ / ~ z politických důvodů
mobilité <i>f</i> des étudiants / des jeunes actifs / des chercheurs	mobilita studentů / mladých pracovníků sil / vědců
naturalisation <i>f</i>	udělení státní příslušnosti
pays <i>m</i>	přijímací země
~ d'accueil	země určení
~ de destination	země původu
~ d'origine	bezpečná země původu
~ d'origine sûr	země obvyklého bydliště
~ de résidence habituelle	tranzitní země
~ de transit	třetí země / bezpečná třetí země
~ tiers / ~ tiers sûr	politika
politique <i>f</i>	~ asimilace imigrantů
~ d'assimilation des immigrés	~ začlenění imigrantů
~ d'insertion des immigrés	~ integrace imigrantů
~ d'intégration des immigrés	návratová politika
politique <i>f</i> du retour	upřednostňování pracovníků členských států
préférence <i>f</i> communautaire	migrační kvóta
quota <i>m</i> migratoire	migrační trasa
route <i>f</i> migratoire	migrační saldo
solde <i>m</i> migratoire	nelegální práce
travail <i>m</i> clandestin	

Documents

autorisation *f* provisoire de séjour

carte *f* de séjour temporaire
carte *f* de résident

certificat *m* de naissance
certificat *m* de résidence

document *m* d'identité / de voyage
frauduleux

empreintes *f/pl* digitales

passeport *m* biométrique

permis *m* de travail

titre *m* / permis *m* de séjour

délivrer un ~

visa *m* de courte / longue durée

Dokumenty / doklady

dočasné povolení k pobytu (z důvodu
léčby, dobrovolnictví)

dočasná pobytová karta

karta rezidenta (dlouhodobě
pobývajícího)

rodný list

potvrzení o trvalém pobytu (pro alžírské
občany)

fašný doklad totožnosti / cestovní
doklad

otisky prstů

biometrický pas

pracovní povolení

povolení k pobytu

vydat povolení k pobytu

krátkodobé / dlouhodobé vízum

Politique française et européenne relative à l'immigration : institutions, accords et autres

accords *m pl* de Dublin

accords *m pl* de Schengen

Agence nationale d'accueil des
étrangers et des migrations
(ANAEM)

Association européenne de libre-
échange (AELE)

centre d'accueil des demandeurs
d'asile (CADA)

Code de l'entrée et du séjour des
Étrangers et du Droit d'Asile
(CESEDA)

Convention européenne de
sauvegarde des droits de l'homme et
des libertés fondamentales

Cour nationale du droit d'asile

Espace Economique Européen (EEE)

Eurodac

Fond européen pour les réfugiés

Haut Commissariat des Nations

Unies pour les Réfugiés (HCR)

Haut Conseil à l'Intégration (H.C.I.)

Office français de l'immigration et
de l'intégration (OFFI)

Office français de protection des
réfugiés et apatrides

Organisation internationale pour les
migrations (OIM)

régime d'asile européen commun

Système d'Informations Schengen

Francouzská a evropská imigrační politika: instituce, dohody a jiné

Dublinké dohody

Schengenské dohody

Národní agentura pro příjem cizinců a
migrací

Evropské sdružení volného obchodu
(ESVO)

středisko přijetí pro žadatele o azyl

Zákon o vstupu a pobytu cizinců a právu
na azyl

Evropská úmluva o ochraně lidských
práv a základních svobod

Národní soud azylového práva

Evropský hospodářský prostor

Elektronická databáze otisků prstů

Evropský uprchlický fond

Vysoký komisař OSN pro uprchlíky

Vysoká rada pro integraci

Francouzský úřad pro přistěhovalce a
integraci

Francouzský úřad pro ochranu uprchlíků
a osob bez státní příslušnosti

Mezinárodní organizace pro migraci

společný evropský azylový systém

Schengenský informační systém

Bibliographic references

- ALAOUI, M. H. 2012. L'intégration sous condition: valeurs non négociables et égalité des sexes. In: Canadian Journal of Women and the Law, vol. 24, n. 1, pp. 114-134.
- AMAR, M., MILZA, P. 1990. L'immigration en France au XXe siècle. Paris: Armand Colin. ISBN 978-2200371906
- BLUM LE COAT, J.-Y., EBERHARD, M. 2014. Les immigrés en France. Paris: La Documentation française. ISSN 1763-6191
- BOSWELL, C. 2003. The „external dimension“ of EU immigration and asylum policy. In: International Affairs, vol. 79, n. 3, pp. 619-638. ISSN: 1468-2346
- COMMISSION EUROPEENNE. 2015. Le Portail de l'UE sur l'immigration. [cit. 28.06.2015] Available online <http://ec.europa.eu/immigration/portail-de-lus-sur-limmigration-accueil_fr>
- CORNUAU, F., DUNEZAT, X. L'immigration en France: concepts, contours et politiques. In: Espace populations sociétés, n. 2008/2, pp. 331 – 352. ISSN 2104 - 3752
- DE WENDEN, C. W. 1999. L'immigration en Europe. Paris: La Documentation Française. ISBN 978 -211-0039-705
- DE WENDEN, C. W. 2002. Ouverture et fermeture de la France aux étrangers. In: Vingtième siècle. Revue d'histoire, 2002/1, n. 73. ISBN 9782724629170
- DE WENDEN, C. W. 2008. L'Europe, un continent d'immigration malgré lui. In: Strates, 2008, n. 15, pp. 59-71. ISSN 1777 - 5442
- DE WENDEN, C. W. 2009. La globalisation humaine. Paris: PUF. ISBN 978-2-13-055003-7
- EUROSTAT. 2015a. Demandes d'asile dans l'UE. [cit. 22.06.2015] Available online <<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6751788/3-20032015-BP-FR.pdf/e7d92e5a-5c17-4329-8497-8e336c546cef>>
- EUROSTAT. 2015b. Décisions sur les demandes d'asile dans l'UE. [cit. 22.06.2015] Available online <<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6827386/3-12052015-AP-FR.pdf/925df8c7-ac90-42e9-a659-8b435311fbc4>>
- FRANCE DIPLOMATIE. 2015. Nationalité française. [cit. 22.06.2015] Available online <<http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/services-aux-citoyens/etat-civil-et-nationalite/nationalite-francaise/>>
- INSEE. 2015a. Définitions et méthodes. [cit. 22.06.2015] Available online <<http://www.insee.fr/fr/methodes/default.asp?page=definitions/etranger>>
- INSEE. 2015b. Etrangers – immigrés. [cit. 22.06.2015] Available online <http://www.insee.fr/fr/themes/document.asp?reg_id=0&ref_id=T15F037>
- KABWE-SEGATTI, A. 2009. Dimension extérieure de la politique d'immigration de l'Union européenne. In: Hommes et migrations. 2009, n. 1279, pp: 140-153. ISSN 1142-852X
- KRULIC, J. 2003. La notion légale de réfugié et le droit d'asile en France. In: Revue internationale et stratégique, vol. 2, n. 50, pp. 131-138. ISBN 9782130537823
- LE MONDE. 2015a. Les demandeurs d'asile ont-ils un coût « exorbitant » pour la France ? [cit. 25.06.2015] Available online <http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2015/05/06/les-demandeurs-d-asile-ont-ils-un-cout-exorbitant-pour-la-france_4628840_4355770.html>
- LE MONDE. 2015b. Cinq questions sur le droit d'asile. [cit. 25.06.2015] Available online <http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2015/06/22/cinq-questions-sur-le-droit-d-asile_4659408_4355770.html>
- LOCHAK, D. 2013. Qu'est-ce qu'un réfugié ? La construction politique d'une catégorie juridique. In: Pouvoirs : Revue d'Etudes constitutionnelles et politiques, n. 144, pp. 33-47. ISBN 978-2-02-109781-8

- LOCHAK, D. 2006. L'intégration comme injonction. Enjeux idéologiques et politiques liés à l'immigration. In: Cultures et Conflits. 2006/4, n. 64, pp. 131 – 147. ISSN 1157-996X
- MILZA, P. 1985. Un siècle d'immigration étrangère en France. In: Vingtième siècle. Revue d'Histoire, n. 7, pp. 3-18. ISSN 02941759
- MINISTERSTVO VNITRA. 2015. Terminologický slovník. [cit. 20.06.2015] Available online <<http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>>
- NOIRIEL, G. 1996. The French melting pot : immigration, citizenship, and national identity. Minneapolis: University of Minnesota Press. ISBN: 0816624194
- NOIRIEL, G. 1988. Le creuset français. Histoire de l'immigration XIXe – XXe siècle. Paris : Seuil. ISBN 2-02-015393-9
- OIM. 2015. Glossaire de la migration. [cit. 20.06.2015] Available online <http://publications.iom.int/bookstore/free/IML_9_FR.pdf>
- PAN KE SHON, J.-L., VERDUGO, G. 2014. Ségregation et incorporation des immigrés en France. Ampleur et intensité entre 1968 et 2007. In : Revue française de sociologie, vol. 55, n. 2, pp. 245-283. ISSN 00352969
- PAOLETTI, F. 1993. Quelle immigration en France? Paris: Hatier. ISBN 10: 2218074397
- TRIBALAT, M. 1992. (Sous la direction de) Cent ans d'immigration, étrangers d'hier, Français d'aujourd'hui. Paris: PUF / INED. ISBN 2-7332-0131-X
- TRIBALAT, M. 2010. Les yeux grands fermés. L'immigration en France. Paris: Denoël. ISBN 978-2-20726177-4
- VIE PUBLIQUE. 2015. Les mots de l'immigration, de l'intégration. [cit. 20.06.2015] Available online <<http://www.vie-publique.fr/politiques-publiques/politique-immigration/glossaire-definitions/>>
- WEIL, P. 2005. La France et ses étrangers. L'aventure d'une politique de l'immigration 1938 – 1991. Paris: Folio. ISBN-13: 978-2070411955
- WEIL, P. 1994. La politique de la France. In : Politique étrangère, vol. 59, n. 3, pp. 719-729. ISBN 2200906803

Words: 10 829

Characters: 75 420 (41, 9 standard pages)

*Mgr. Kateřina Dvořáková, Ph.D.
Department of Romance Languages
Faculty of International Relations
University of Economics
Nám. W. Churchilla 4
130 67 Praha 3
Czech Republic
katerina.dvorakova@vse.cz*